

Carta del lector

Patrimoni humà, oblidat a Gandesa

Estic seguint els afers sobre la modificació de la plaça Francesc Serres, pel desmuntatge d'aquest monument, tan emblemàtic per als gandesans/anes, la Creu Coberta. Com no pot ser de cap altra manera, s'ha de defensar el patrimoni identitari, però que el llegir no ens faci perdre l'escritura. No oblidem el patrimoni humà que ha tingut Gandesa i sovint alguns han caigut en el més profund oblit, tot i haver escrit pàgines de la història del nostre passat més recent.

A les 00:15 del 25 de juliol de 1938, una nit sense lluna i negra com l'estalzi, les unitats republicanes van començar a creuar l'Ebre. Les unitats que manava Tagüeña van travessar el riu entre les poblacions de Mequinensa i Ascó, mentre que Líster i la seva divisió ho feia entre Móra d'Ebre i Amposta. A l'altura de Móra d'Ebre ho feia la brigada 139 dirigida pel capità, gandesà, Lluís Ber Riello, més conegut pel coco Lluís del Panxu.

A mitjats de novembre de 1976 va

visitar Bilbao, Barcelona i Madrid el líder sindical britànic i secretari general del Sindicat de Treballadors de Transport i Treballadors Generals, Jack Jones. El 1936 a l'inici de la guerra civil espanyola, Jones es va incorporar i va servir el Batalló Britànic de la XV Brigada Internacional, com a comissari polític de la Major Attlee Company, que va resultar greument ferit en la batalla de l'Ebre el 1938. El 17 de novembre de 1976 va desviar la seva ruta i va passar per Gandesa unes hores per reviuire aquells anys i també per canviar impressions amb Lluís Ber i la primera salutació a la Farola, d'en Jones, va ser "*a tus ordenes mi capitán*".

Qui fou Lluís Ber Riello?, primer que res un gran avi que ens portava, a tots els nets, molta il·lusió, una molt bona persona, amant de la seva família i tot un enamorat de Gandesa. De molt jove, amb la família, va a anar a Cuba. Va viure la guerra a primera línia de foc fent història, la postguerra li va arravatà un fill. Paleta de professió, al cementiri de Gandesa encara s'hi pot trobar el seus tocs personals i pro-

fessionals amb tot l'aire d'un avançament a reciclar materials. Jo m'atreiria a dir que fou l'única persona de tot l'Estat que no va ser empresonat ni represaliat, tot i lluitar al bàndol republicà. És més, finalitzada la guerra, essent alcalde anomenat per Franco, fou contractat com a paleta a l'Ajuntament de Gandesa fins a la seva jubilació. Algú s'ha preguntat per què?..., potser que, lo de bona persona en tots moments i llocs i té molt de resposta. Una reflexió per a les autoritats de Gandesa. Sí, tot un líder sindicalista britànic va trobar unes hores per desviar el seu viatge, oficial, per fer un brindis nostàlgic a la Farola amb el meu avui. Tant que es parla de no oblidar, per no repetir pàgines de la història que no volem que tornin. Aquells que no poden recordar el passat estan condemnats a repetir-lo. Potser que ha arribat el moment de recordar aquell oblidat, que mai s'havia d'haver produït, i posar en valor el patrimoni d'aquest gandesà, popularment, conegut pel Coco Lluís del Panxu.

Ramon Ber Sabaté